

pinko je osumljen, da je v noči od 8. na 9. t. m. vlomil v trgovino Uranjek v Zgornji Polskavi. Vlomljeno je bilo skozi zamreženo okno in odnesel je velik plen v vrednosti 26.000 Din, od tega samo srebrnega namiznega pribora v vrednosti nad 14.000 Din. Črepinko je bil izročen okrožnemu sodišču v Mariboru.

Obešenega so našli v gozdu v Spodnji Vižingi pri Marenbergu 37letnega brezposelnega čevljarja Feliksa Arzenška. Arzenšek je živel dolgo v Avstriji, ko je zgubil tamkaj delo, so ga izgnale avstrijske oblasti k nam, kjer tudi ni mogel do kruha in si je končal življenje iz obupa.

Vlomilci so se spravili nad konsumno društvo. V noči na 13. marec so obiskali vlomilci prodajalno konsumnega društva v Makolah. Odnegli so 70 kosov manufakturnega blaga, 7000 cigaret in mnogo drobnarij. Isto noč je bil poskušen vlom od istih uzmovičev v cerkev, a ni uspel radi premočnega omrežja.

Oropana občinska blagajna. V noči med 1. in 2. uro popolnoči je udril neznanec skozi razbito šipo v notrajnost sobe, v kateri je v Radečah pri Zida-

Gripa

ASPIRIN

BAYER

TABLETE

V deževnem vremenu se lahko prehladite in zbolite na gripo! Vzemite torej takoj po prvih znakih ASPIRIN tablete, ker

BAYER VE, KAJ POMAŽAI

V. & H. JOSEFA & S. Zapr. Gornj. Gora 12. Opvo. je. reg. št. 1. 11. 1914.

nem mostu občinska blagajna. Železno blagajno je navrtal in odnesel iz nje 10.000 Din v papirju, raznega drobiža pa za 15.269 Din, a v naglici je pustil 11.000 Din, iz česar bi se dalo sklepati, da ga je nekdo zmotil v vlomilskem poslu ter ga prepodil.

*

Za cerkveno ljudsko petje

smo vam pripravili cerkvene pesmarice, ki smo jim določili kar najnižjo ceno:

1. Cerkevna ljudska pesmarica samo po Din 3.—. Obsega 100 izbranih pesmi.

2. Venec sv. pesmi, obsega ravno 1000 cerkvenih pesmi, stane broš. Din 10.—, vezana Din 26.—. Venec sv. pesmi in Molitev, vez. v eni knjigi Din 30.—.

3. Prijatelj otroški (molitve in pesmi z notami za šolsko mladino), broš. Din 2.—, vez. Din 5.50 in Din 7.50.

4. Jezus, blagoslovi nas! (Slomšekove blagoslovne pesmi z notami), Din 5.—.

5. Kvišku srca (pesmarica z notami), broš. Din 12.—, vez. Din 20.—.

Poleg teh naročajo tudi vse ostale cerkvene skladbe, novejšje in starejše, pri

TISKARNI SV. CIRILA V MARIBORU.

Reklamne objave.

Vljudno sporočamo, da nam je davčna oblast obdala in to po novi zelo občutno zvišani tarifi, vse vesti, ki vabijo na razne prireditve, koncerte, družabne večere in občne zborne društva. Uprava teh davkov ne more plačevati. Zato sporoča, da se bodo vse take vesti v bodoče objavile le, ako se plača tozadavni davek. Za običajne notice do 5 vrstic je treba priložiti znamko za Din 1.—, za več kot 5 vrstic znamko za Din 2.50. Večje objave je plačati že kot inserat.

Uprava »Slov. gospodarja«, Maribor.

Maribor. (Smrt vzornega moža.) V nedeljo dne 11. t. m. popoldne smo ob ogromni udeležbi vernih Mariborčanov položili v hladno

zemljo pokojnega g. Tomaža Stranjsak, vpojenega poštnega poduradnika. Bil je vzoren kristjan in vzoren narodnjak, kakor jih je malo v našem mestu. Pokojnik je bil sin kmečkih staršev, rojen 19. decembra 1861 pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Sel je na mariborsko gimnazijo, da bi se pripravil za duhovniški poklic. Pa Bog mu je v svoji previdnosti do-

Boj proti linčanju.

Severnoameriški senat v Washingtonu pripravlja poseben zakon, ki predvideva zelo ostre kazni z ozirom na strašno razpaslo ljudsko razvado linčanja. Po novem zakonu bodo prejeli preostali linčanega odškodnino 2000 funtov. V Združenih državah je bilo po uradni statistiki linčanih od osvobodilne vojne do danes 5050 Amerikancev in med temi 3600 zamorcev. Sramotna in strašna razvada linčanja sega nazaj v 17. stoletje. Tedaj so podelili prebivalci Severne Karoline Johnu Lynhu (odtoč ime linčati) neomejeno sodno oblast nad sužnji in

Januš Golec:

11. nadaljevanje.

KRUCI

Ljudska povest po zgodovinskih virih.

V Murski Soboti je služil vikar Simon Pornat na prostem sv. mašo. Z živo besedo je borca tako navdušil ter podžgal, da so se upali do Puconcev, Martinjancev ter Moravcev. Pri tem res drznem pohodu si niso hladili jeze samo nad Kruci, ki so kar drli pred njimi iz ravni v bolj s hribi posuti svet, ampak so se maščevali neusmiljeno z uničevanjem vsakega življenja in imetja. Toliko je bil stotnik Ropoša le previden, da ni zdijval za umikajočim se sovražnikom dalje iz planote. Založil se je obilno s plenom in krenil brez ovir proti domu, ne da bi bil utrpel omenka vredne zgube.

Prvo srečanje v boju s Kruci je uverilo Štajerce, da so Kruci od Turkov izprijena svojat, ki je le za nemoten rop in požig; v boju moža proti možu so — bojazljivci!

Ko so se vrnilo zmagovalci do Mure nasproti Veržeju, je odpustil Ropoša starejše s plenom preko

Mure, s preostalimi se je lotil naloge, da bi porušil ter požgal vsa oporišča Krucev, katera so posedali kot nekake opazovalnice ob celem njihovem bregu Mure do Murskega Središča. Tudi ta načrt mu je uspel brez odpora, pa tudi brez plena, ker je vse uteklo pred štajerskimi mladci, ki niso poznali šale in delali razlike med Krucom in mirnim krajinskim kmetom.

»Hauptmanu« je bilo znano, da so bili med kručevskimi ogledniki pred vpadom ne samo našemljeni — da, pravi cigani. In Brajdiči so radi igrali po prisvojeni navadi dvojno vlogo. Med Kruci so bili kruci; med Muropljci za slednje in v resnici so iskali svoje lastne — ciganske koristil!

Prostovoljci so hoteli obračunati enkrat za vselej s cigani. Napadli so taborišče, ga sicer razgnali in so celo trpeli precej izgub. Cigani so se branili, ko jim je šlo za življenje in smrt. Največjega junaka se je izkazal medved Miško. Potipal je par mladcev s šapami in zobmi na smrt, precej jih je našeskal do krvavega. Nikdo se ni upal do voza, katerega je branil z vso besnostjo. Napadalce je tirala radovednost: Za Boga ljubljenega, za koga se zavzema nema zver

ločil drugačno življenjsko pot. Komaj je napravil prvi gimnazijski razred, mu je oče nevarno zbolel. Moral je iti domov in kot najstarejši sin pomagati pri gospodarstvu. Po vojaškem službovanju je šel k orožništvu in po 12 službenih letih k pošti, kjer je ostal do leta 1922, ko je stopil v zasluženi pokoj. Pokojnika je dičilo mnogo prav lepih lastnosti. Bil je skromen, vendar pa v vsem svojem nastopu možat in odločen. Šel je vsaki dan k službi božji, in če le mogoče tudi k obhajilni mizi. Pa ne le kot zasebnik, je bil zmiraj odločen kristjan, temveč je to odločnost v veri pokazal tudi v javnem življenju. Ni se sramoval, nositi tretjeredniško obleko; ni se bal, pridobivati ude za Mohorjevo družbo, sodelovati pri Vincencijevi konferenci in razširjati nabožne časopise. Kot zaveden Slovenec ni nikdar, tudi ne v najtežavnejših predvojnih in medvojnih časih, zatajil, da je sin slovenske matere. To je najlepše pokazal, ko je za razširjenje slovenske in jugoslovanske ideje neustrašeno pobiral od hiše do hiše, od človeka do človeka, podpise za znano majniško deklaracijo, četudi so ga nekateri takratni nemški mariborski listi grdo smešili. Pa kljub vsemu temu ni klonil, temveč je odločno nadaljeval svoje narodno delo, dokler nismo dosegli svobode v jugoslovanski državi. Blag mu bodi spomin! Njegovi ženi in trem hčerkam pa bodi dobri Bog tolažnik!

Remšnik. Visok sneg, ostra zimska burja se je vendar morala umakniti vztrajnemu solncu meseca svečana in sedaj sušca. Kos že oznanja zgodaj jutraj, da je blizu spomlad. Tako mine vse, tudi trda zima, kruta burja in strupena megla. Le kriza se noče umakniti. Same dajatve stiskajo naše kmete posestnike, ki že skoraj niso več samostojni posestniki. Pa itak veste tudi po drugod. — Desedaj smo imeli že pet smrtnih slučajev, rojstev pa komaj tri. Zadnji smrtni slučaj nas je posebno pretresel. Bleda smrt se je oglasila v solnčni Herkovi hiši ter vzela seboj mladega Gustelna. 18 pomlad bi letos užival, 18krat bi se letos solnčil v dolinici blizu sv. Janeza. A kaj tarnamo? Priden je bil Gustl, še nepokvarjen, dober in veren fant, ki ni ob nedeljah izostajal od sv. maše in tudi ne postajal zunaj cerkve. Škoda se nam zdi zanj, saj je rad delal, ubogal in čital. Že je šel pred

leti glas, da bo šel študirat, a na prigovarjanje in izpraševanje, kaj je s šolanjem, je odgovarjal, da oče nima denarja. Škoda je takih fantov, ki niso razvajeni, ampak navajeni trdega kruha in še bolj trdega ležišča, zato pa prenesejo tudi trdoto razmer in življenja. Pretekli teden smo ga spremili svečano in slovesno na božjo njivo, želeč mu večne luči in častiljivega vstajenja; saj je njegova duša se oklenila Jezusa dvakrat pri sv. obhajilu med bolehanjem. Prehlad v glavi mu je delal bolečine in mu tudi izpodkopal življenje. Vživaj, Gustl, večno pomlad in prsi za nas, da se nekđaj snidemo na nebeški livadi, kjer sije večna pomlad!

Sv. Ožbalt ob Dravi. Lani smo si ustanovili Zadrugo splavarjev ter smo z uspehi, katere smo dosegli splavarji po tej ustanovi, lahko zadovoljni. Poskrbeli smo si nekaj splavarskega orodja, kakor tudi smo razdelili med člane en vagon koruze po ceni, katera je vse zadovoljila, ni se pa delila koruza med nčlane. Ker pri nas do sedaj ni bilo nobene knjižnice, smo se čutili poklicane, ta nedostatek čimprej mogoče odpraviti, ter smo okoli Novega leta ustanovili skromno knjižnico Zadruga splavarjev, ki res ne šteje bogve koliko knjig, pa se vendar nahajajo med njimi lepi biseri naše novejšje književnosti.

Limbuš pri Mariboru. »Danes meni, jutri tebi.« Ta velepmemben rek naj bo uvod posmrtnici pokojni gospej Mariji Lipnikovi, posestnici na Bistrici pri Limbušu. Po kratki, komaj šestdnevni boleznii je zatisnila po hudem trpljenju svoje trudne oči skrbna, pridna, krščanska mati Marija Lipnik, po domače Vovrehova mama, posestnica na Bistrici pri Limbušu in to je dne 22. februarja t. l. Dosegla je starost 53 let. Napadla jo je bolezen v glavi, vnetje možganske mreže, k temu se je pridružila še pljučnica, ki jo je kljub požrtvovalni zdravniški pomoči spravila v pre zgodnji grob. Nihče ni mislil, da bo to sicer zdravo ženo v tako kratkem času zajela bleđa smrt. Usojeno je bilo tako in sedaj počiva poleg svojega prerano umrlega soproga Jos. Lipnika, bivšega župana in posestnika na Bistrici pri Limbušu, in svoje vrle hčerke Katicice, komaj 23 let stare, v miru na limbuškem pokopališču. Veličasten je bil njen pogreb, ki se je vršil dne 24. februarja od hiše žalosti

na njen zadnji dom, kar prica, kako spoštovana in ljubljena je bila pokojna. Poleg sorodstva, cele fare in še od drugod se je udeležilo pogreba tudi Ognjegasno društvo na Bistrici pri Rušah, ki je rajno tudi poneslo v svojo novo domovino. Vsem tem in vsem udeležnikom žalostnega spreveda bodi v imenu treh preostalih otrok izrečena prisrčna zahvala! Z v srce segajočih besedah se je ob odprtem grobu poslovil od nje č. g. župnik Andrej Bračić, povdarjajoč njeno veliko ljubezen od cerkve, Marije in svojih preostalih otrok. Zalhtelo je vse in nobeno oko ni bilo brez solza, ko so jo položili v grob poleg nedavno umrlega soproga in njene hčerke, katero je poleg moža tako prisrčno ljubila. Združeni ste sedaj v hladnem grobu. Počivajte v miru in večna luč vam naj sveti!

Sv. Lenart v Slov. gor. Tukaj se je poročila vdova in pos. Marija Rop s kmetiskim mladeničem Rudolfom Peserl iz anovske fare. Nevesta je bila mirnega značaja; tudi v vdovskem stanu je živala bogaboječe. Zenin je vrl fant in dober človek ter znan kot trgovec s perutnino. Vsi znanci in prijatelji iz okolice jima kličemo: Bog vaju živi mnogo let!

Gerečja vas pri Ptujju. Zopet je prišel »Slovenski gospodar«, ki pa ni našel hiše posestnice Marije Drevenšek, ker ji je ravno uničil ogenj imetje in tudi sama s svojo hčerko bo najbrž postala žrtev plamenov. Ogenj je izbruhnil dne 15. marca ob pol 9. zvečer seveda iz neznanega vzroka. V strahu za svoje imetje sta se poslužili mati in hči reševanja obleke, seveda ne vedoč, kaj jih čaka v ognju. Ko sta nosili iz hiše reči, se je na obe vsula goreča slamnata streha. Ko sta to videla domača gasilca v sili obupujočo mater in njeno hčerko, sta hitro hitela na pomoč, da ju rešita in sta še sama postala žrtev opeklin. Marija Drevenšek je v smrtnih bojih. Njena hči Antonija pa je šla v nebesa po zaslužen plačilo, ker je drugo jutro ob petih, spravljena s sv. zakramenti, v Gospodu zaspala. Gasilca Golob Friderik in Rozman Štefan pa sta dohila težke poškodbe na rokah in glavi. Vse štiri je odpejal rešilni avto v ptujsko bolnišnico. Velika zahvala gre domačim gasilcem, da se ni ogenj razširil.

Sv. Vid pri Ptujju. K večnemu počitku smo spremili dne 10. t. m. posestnika Franca Mo-

s toliko srditostjo? Šele strel iz puške je omamil zvesto žival in iz voza se je skotalil stari cigan Marko Brajdič. Zgrudil se je na kolena, povzdignil obe roki, proseč milosti. Prisegal je na izpoved vsega, kar mu je znanega o ugrabljenju Ropoševe Vide. Sivolasi lopov je izblebetal v smrtnem strahu nekaj, o čemur Štajerci zdaleč niti sanjali niso. Ciganski glavar se je sicer prenaglil, vendar si je podaljšal življenje z obljubo razodetja, ki je pomenjalo za Ropoša cilj vsega njegovega dosedanega krvavega obračuna s Krajino.

Pretkana glava Brajdič se je hitro izmuzal iz prvih napadov nerazsodnega strahu. Tresoč se, je stal pred vanj kričečim »hauptmanom«, ki mu je pretil, da ga bo pustil navleči na kol, če bi ga skušal naglati le za trohico!

Pripovedoval je Marko gospodarju o pobeegu Vide iz krempljev »Oberkruca« in da se je zatekla iz bojazni pred kručevsko stražo ob Muri proti severu. Čul je govoriti med narodom o slovenski krasotici po selih do Budimpešte, kamor se ni upal in se ne bo. Po njegovem mnenju mora biti cvetka kje v kakem haremu, ali pa jo je prisilil sam Ibrahim paša za ženo. Znal je ubrati ciganska duša prepričevalne strune, da

ni dvomil niti Ropoša o istinitosti njegove izpovedi. Saj ravno ta starikavi cigan ga je svaril pred vso nesrečo, ki je prihrumela nanj in nad celo Mursko polje.

V zahvalo za pojasnilo v najvažnejši sovražni zadevi med Štajerci in Kruci je prejel cigan Marko milost zase in za celo razkropljeno taborišče, katerega niso oplenili. Glavar ciganske družine je bil na videz zadovoljen z uspehom posredovanja. Celotranjeni medved je že dajal znake življenja ter upanje, da še ne bo po njem pri skrbni negi.

Ropoševa četa je zaključila v polni in zmagoviti meri maščevalni pohod. Iztrebila je levi murski breg kručevske nadloge ter zatočišč. Prekoračila je razmejno reko pri Dolnji Bistrici. Razšla se je po razdelitvi plena pri Sv. Križu na Murskem polju na svoje domove.

Ropoša se je vrnil nezadovoljen. Ciganovo poročilo mu je osvežilo spomine na preljubno hčerko in mu odprlo znova zevajočo srčno rano. Nikakor ni mogel doznati: Kam se je skrčil in kje tiči smrtni sovrag — Juriš Godenja?

zločinci. Največ linčanij beležijo leta 1892 in sicer 226 slučajev. Do leta 1901 je bilo število 100 v vsakem letu znatno prekoračeno. Za letom 1901 je opažati padec teh žalostnih slučajev podivjane ljudske sodbe. V medvojnih letih 1915 — 1919 je število linčanij zopet močno naraslo. Le 7 držav severnoameriške Unije se lahko ponaša, da ne beležijo tekom zadnjih 30 let niti enega slučajja umora z linčanjem.

Olje iz zemlje neobhodno potrebna surovina.

Se ni dolgo, ko smo po večerih vsi brez iz-